

7.7.2016

דחוף!

לכבוד,
מר נפתלי בנט
שר החינוך ויו"ר המועצה להשכלה גבוהה
משרד החינוך
במייל: nbenet@knesset.gov.il

שלום רב,

הנדון: שיטת התקצוב החדשה לסטודנטים במכללות לחינוך

הריני לפנות אליך בעניין שבנדון בבקשה שתפעל לאלתר לביטול שיטת התקצוב החדשה לסטודנטים במכללות לחינוך שתחל בשנת הלימודים הקרובה, ושקובעת תקציב שונה לסטודנט על בסיס שייכותו הלאומית ותקציב נמוך משמעותית לסטודנטים הערבים באותן מכללות. שיטת התקצוב האמורה מפלה לרעה סטודנטים וסטודנטיות ערבים במכללות לחינוך ופוגעת פגיעה קשה בזכויות רבות של הסטודנטים הערבים ובראשן הזכות להשכלה גבוהה ולתעסוקה, הזכות לשוויון ולנגישות השווה למוסדות חינוך והזכות לכבוד, הכל כפי שיפורט להלן:

1. אתמול (6.7.2016) התפרסמה באתר החדשות "הארץ" כתבה לפיה משרד החינוך מקדם שיטת תקצוב חדשה לסטודנטים במכללות לחינוך, שתיכנס לתוקף בשנת הלימודים הקרובה, ושמטרתה לעודד סטודנטים ללמוד מקצועות בהם יש מחסור במורים ע"י תקצוב שונה למקצועות שונים.

לינק לכתבה: <http://www.haaretz.co.il/news/education/.premium-1.2999266>.

2. ואולם, על פי האמור בכתבה, שיטת התקצוב החדשה אינה מבחינה אך ורק בין מקצועות לימוד שונים, אלא גם בין קבוצות של סטודנטים על בסיס שייכותם הלאומית ואזור מגוריהם: בהתאם לתוכנית, משרד החינוך עתיד לתקצב סטודנט ערבי הלומד במכללה לחינוך באזור הצפון בכמחצית מהתקציב הכללי שנקבע לסטודנט יהודי באותה מכללה, העומד על כ-25 אלף שקלים בשנה.

3. על פי הכתבה, המטרה העיקרית של ההסדר המפלה שמעוגן בשיטת התקצוב החדשה הוא צמצום מספר המורים הערבים בצפון והורדת אחוז האבטלה הגבוה בקרב אותם מורים. זאת

- חרף המחסור הגדול במורים במערכת החינוך היהודית, שיכולה לספק מקומות עבודה רבים גם למורים הערבים.
4. ההסדר האמור של תקצוב מפלה על רקע שייכות לאומית, העלול להשפיע גם על נכונותן של מכללות לקבל סטודנטים ערבים בעתיד, הינו בלתי חוקי ופוגע פגיעה קשה בזכותם של הסטודנטים והמורים הערבים בכלל, והסטודנטיות הערביות בפרט, לשוויון ולנגישות שווה להשכלה גבוהה, בזכות לתעסוקה ולכבוד, וכן בזכותם לחינוך ולשוויון בחינוך של כלל התלמידים הערבים במדינה בכל שכבות הלימוד.
5. החוקים שמכוחם מתנהלת מדיניות התקציב של מערכת ההשכלה הגבוהה במדינה מחייבים התייחסות שוויונית לכל המוסדות. סעיף 17א לחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 קובע כי "תקצוב המדינה במוסדות להשכלה גבוהה ובמכללות האקדמיות, שהמדינה משתתפת בתקציביהן, יהיה על פי אמות מידה שוויוניות, שתקבענה בין היתר, בהתחשב בסוגי המוסדות ובתכניות הפיתוח, ההוראה והמחקר שאישרה המועצה, ועדה מוועדותיה שהוסמכה לכך, או משרד החינוך, התרבות והספורט, הכל לפי העניין".
6. גם חוק יסודות התקציב, התשמ"ח-1985, החל על המועצה להשכלה גבוהה בהיותה גוף ציבורי, קובע כי "הסכום שנקבע בסעיף תקציב לסוג של מוסדות ציבור, יחולק בין מוסדות הציבור הנמנים עם אותו סוג לפי מבחנים שוויוניים" (סעיף 3א(ד) לחוק).
7. בנוסף, ולמרות האיסור המפורש להפלות על רקע לאום בקבלה ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה, המעוגן בסעיף 9 לכללי המועצה להשכלה גבוהה (הכרה במוסדות), תשכ"ד-1964, ובסעיף 4 לחוק זכויות הסטודנט, תשס"ז-2007, האפליה בתקצוב עלולה לגרור עימה גם אפליה בקבלה ללימודים, כי מטבע הדברים המכללות לחינוך יתחילו להעדיף לקבל סטודנטים שמסובסדים בסכום גבוה יותר ע"י משרד החינוך.
8. זאת ועוד, אין ספק כי זה תפקידו של משרד החינוך להתמודד עם תופעת האבטלה בקרב מורים במדינה. יחד עם זאת, רבות הדרכים החוקיות והיעילות להתמודדות עם תופעת האבטלה הגבוהה בקרב מורים ערבים במדינה – הפליה בתקצוב, המוסיפה עוול על גבי עוול, היא בוודאי לא אחת מהן!
9. התמודדות ראויה עם מצוקת התעסוקה של המורים הערבים קשורה קשר הדוק במציאת פתרונות תעסוקתיים ראויים לאותם מורים, בין היתר ע"י שילובים במערכת החינוך היהודית; התמודדות עם תופעת הצפיפות הגבוהה בכיתות לימוד בחינוך הערבי ע"י פתיחת בתי ספר וכיתות לימוד חדשים; ותקצוב שוויוני למערכת החינוך הערבי ע"י הקצאה שווה של שעות לימוד והתמודדות עם ההפליה ארוכת השנים בתקצוב ובהקצאת המשאבים לחינוך הערבי במדינה. הפתרונות האמורים יבטיחו לא רק פתרון למצוקת המורים הערבים במדינה בכלל, ובאזור הצפון בפרט, אלא יבטיחו גם פתרון מהשורש למצוקת החינוך הערבי כולו ומימוש של הזכות הבסיסית של התלמידים הערבים לחינוך ולשוויון בחינוך.

10. לאור האמור, ובשל דחיפות הנושא, אנו מבקשים ממך להורות לאלתר על ביטול שיטת התקצוב החדשה בטרם תיכנס לתוקף, לפעול בהקדם האפשרי למציאת פתרונות ראויים והולמים לסוגיית האבטלה בקרב מורים ערבים ולשים קץ לאפליה ארוכת השנים נגד מערכת החינוך הערבי במדינה.

בכבוד רב,
רגד ג'ראיסי, עו"ד

העתקים:

פרופ' יפה זילברשץ, יו"ר הוועדה לתכנון ותקצוב במ"ג, במייל: LishcaSec@che.org.il

פרופ' שלמה גרוסמן, יו"ר ועד ראשי המכללות, במייל: Shlomo.Grossman@biu.ac.il

הגב' מיכל כהן, מנכ"לית משרד החינוך, בפקס: 02-5602336

מר איל רם, מנהל המנהל לעובדי הוראה במשרד החינוך, בפקס: 02-5603983

גב' דורית מורג, היועצת המשפטית, משרד החינוך, בפקס: 02-5603840